

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

27. Yaşama Dönemi'nde sunmuş olduğum; 2/852; 2/875; 2/911; 2/918; 2/920; 2/926; 2/927; 2/929; 2/930; 2/931; 2/932; 2/933; 2/934; 2/935; 2/936; 2/937; 2/939; 2/938; 2/941; 2/942; 2/962; 2/1006; 2/1007; 2/1008; 2/1009; 2/1010; 2/1011; 2/1143; 2/1230; 2/1232; 2/1423; 2/1761; 2/2042; 2/2081; 2/2095; 2/2206; 2/2326; 2/2471; 2/2582; 2/2692; 2/2737; 2/2754; 2/2843 ; 2/2878; 2/3080; 2/3182; 2/3328; 2/3337; 2/3359; 2/3384; 2/3655 ; 2/3859; 2/3929; 2/3995; 2/4017; 2/4203; 2/4408; 2/4415; 2/4439; 2/4563; 2/4572; 2/4582; 2/4602; 2/4627; 2/4643; 2/4696; 2/4700 2/4712; 2/4947; 2/4949; 2/4950; 2/4959 sayılı kanun tekliflerimin İçtüzüğü'nün 77 inci maddesi uyarınca yenilenmesini saygılarımla arz ve talep ederim. 26.07.2023

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

Yeşil Sol Parti Grup Başkanvekili

Erzurum Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İçişleri Komisyonu Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu
Esas Komisyon	Adalet Komisyonu
Tarih: 8 Ağustos 2023	Esas No: 2/1425

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
26 Temmuz 2023
Numara:

T B M M GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
26 Temmuz 2023
No: 1256412

210
06.08.2018

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

“Terörle Mücadele Kanunu İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

HDP Siirt Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	- Kişileri - Kadın Erkek Fırak Etkileşimi - Sağlık Aile Geliştirme ve Sağlık İşleri	
Esas Komisyon	Adalet	
Tarih :	12 Ekim 2018	Esas No: 2/926

TEKST
YERİNDİ ARIYOR KÜTÜPHANESİ
06 Ağustos 2018
R. K. K. K.

06 AĞUSTOS 2018
KÜTÜPHANE

TBMM
GENEL KURULU
06 Ağustos 2018
No: 333412

GENEL GEREKÇE

Anayasa'nın 10. Maddesinde "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir," ifadesi yer almaktadır. Bu maddeyle düzenlenen "kanun önünde eşitlik" ilkesi, ceza adaletinin sağlanması ve ceza hukuku çerçevesinde özgürlüğü kısıtlanan herkesin eşit işleme tabi tutulması anlamlarını da içermektedir.

Ancak Terörle Mücadele Kanunu (TMK), terör tanımını belirsizleştirip her türlü muhalefet öznesini bu kapsama dahil ettiği gibi, ceza muhakamesi usulüne istisnalar getirerek infazda eşitsizlik de yaratmaktadır. TMK'nın cezaları yarı oranında artıran 5. Maddesi infazda eşitsizliğe sebep olmakta, 17. Maddesi ise Ceza İnfaz ve Güvenlik Tedbirleri Hakkında Kanun'un "koşullu salıverme" hakkındaki 107. Maddesine atıfta bulunarak koşullu salıvermeyi ağır şartlara bağlamakta ve suçların infazı arasında adaletsizlik ortaya çıkarmaktadır.

Koşullu salıverme, günümüzde özellikle uzun süreli hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkum olanlar kişilerin üzerinde, cezaevinin olumsuz etkilerinin azaltılması ve bu kişilerin toplumsal hayata yeniden adapte olmalarını sağlamak amacıyla işlev gösteren bir araç olarak algılanmaktadır. Fakat CİGTHK'un 107. Maddesinde koşullu salıverme için gereken infaz sürelerinin yüksekliği bu amacın gerçekleşmemesi anlamına gelmektedir. Mevcut yasada oldukça uzun olan infaz süreleri mahkumların umut etme hakkını gasp etmekte ve ceza infaz rejimini sürekli bir kötü muamele ve cezalandırma politikası haline getirmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 9 Temmuz 2013 tarihli Vinter ve Diğerleri/Birleşik Krallık kararında da "insanın özgürlüğünü bir gün yeniden kazanma umudunu tamamen sona erdirerek elinden almak, insan onuru ile bağdaşmaz" ifadesi yer almıştır.

Günümüzde modern ceza infaz rejimleri, suç işlediğine hükmedilen kişilerin yeniden toplum yaşamına katılması ve rehabilite edilmesini bir hedef olarak belirlemiştir. TMK'nın infaz koşullarına getirdiği istisnalar ise hem bu hedeflerin benimsenmediğini göstermekte, hem de siyasi mahkumların adli mahkumlara göre oldukça ağır infaz koşullarına maruz kalmasına sebep olmaktadır. Uzun süreli mahkumiyetin Anayasa, yasalar, AİHS, BM Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nde yer alan "kişi onuru"nu zedeleyen bir uygulama olduğu

bugün pek çok insan hakları hukukçusu tarafından dile getirilmektedir. Kişiyi umutsuz bırakmak, hayatının sonuna kadar sürebilecek ölçüde uzun bir cezaya mahkum etmek, toplum yaşantısından tamamen tecrit edilmiş olarak yaşamak zorunda bırakmanın işkence ve kötü muamele bağlamında bir hak ihlali olduğu tespiti de hukukçular tarafından paylaşılmaktadır. İnfaz sisteminin güvenlik kaygısı ekseninde şekillendiği bir ortamda, bireyin iyileşmesi geri plana atılmakta ve mahkum kişinin bütün hakları elinden alınabilirmiş gibi davranılmaktadır.

Adli mahkumlar ile siyasi mahkumlar arasında ceza infaz rejimi bağlamında yaşanan eşitsizlik yalnızca bu alanla sınırlı değildir. Ceza infaz kurumlarında yaşanan hak ihlalleri, keyfi disiplin cezaları, cinsel şiddet vakaları ve özellikle de hasta, yaşlı ve çocuk mahkumların yaşadığı mağduriyetler ceza infaz sistemimizin temel sıkıntıları olarak kendini göstermektedir. Pozantı, Sincan ve Şakran Cezaevleri'nde çocuklara cezaevi personeli tarafından uygulanan işkence ve tecavüz vakaları ülke gündemine yansımış, ancak sorunu çözebilmek adına somut bir adım atılmamıştır. Bununla beraber, cezaevi koşullarından ya da yaşlılıktan dolayı ölümcül hastalıklara yakalanan pek çok hükümlünün son günlerini ailesinin yanında geçirmesine müsaade edilmemektedir. Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'nün 1 Nisan 2014'te açıkladığı rapora göre cezaevlerinde bulunan yaşlı mahpus sayısı 2 bin 138'e ulaşmış durumdadır. Cezaevlerindeki sağlık hizmetlerinin ne kadar eksik olduğu göz önünde bulundurulduğunda, hasta mahkumların cezaevinden çıkmasına izin verilmemesinin onları ölüme yollamak amacını taşıdığı anlaşılabacaktır. Uzun mahkumiyet sürelerinin kısaltılarak daha insancıl bir ceza politikasının uygulanmaya başlanması, hasta ve yaşlı mahkumlar açısından da umut verici olacaktır.

Özellikle siyasi mahkumlara uygulanan ceza infaz rejimi bu denli ağır ve insan onuruna aykırı koşullar barındırmaktayken, cinsel suçların faillerinin yargılanmaması ya da caydırıcı olmayacak denli hafif cezalara çarptırılmaları hukuk sisteminin içindeki başka bir çarpıklığa işaret etmektedir. Özellikle çocuklara ve kadınlara yönelik cinsel şiddetin çok boyutlu bir sorun olması, devlete bu suçları önleme görevi yüklemektedir. Sorunun toplumsal boyutu kadının ikincilleştirildiği ataerkil sisteme karşı yürütülecek topyekün bir mücadeleyi gerektirmekte, adalet sistemi ise bunun bir ayağını oluşturmaktadır. Cinsel suçların git gide arttığı bir ortamda, suça verilecek cezanın artırılması, bu konuda siyasi iradenin atacağı diğer adımlarla birleştiği noktada anlamlı olacaktır. Bununla beraber, sorunun özü itibarıyla politik bir mesele olmasından hareketle, kadın örgütlerinin çalışmaları ve talepleri doğrultusunda kadına yönelik şiddetle bir bütün olarak mücadele etmeyi esas alan kapsamlı yasal değişikliklerin yapılması da zorunludur.

Türkiye'deki mevcut ceza rejimi içinde barındırdığı eşitsizlik ve adaletsizliklerden dolayı kapsamlı bir yenilemeyi gerektirmektedir. İnfazda ikilik yaratan düzenlemelerin ortadan kaldırılması, mahkumların umut etme koşullarının saklı kalması için infaz için öngörülen sürelerin kısaltılması, yaşlı hükümlülerin çoğu kez cezaevinde yaşlılığa bağlı hastalıklara maruz kalmalarının önüne geçilmesi ve cinsel suçların ceza sürelerinin artırılarak bu konuda bir caydırıcılığın sağlanabilmesi amacıyla bu kanun teklifi hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

- 1-** 3713 sayılı kanunun 5. Maddesinde yapılan değişiklikle mevcut ceza artırımlarının önüne geçilerek infaz rejiminde eşitliğin sağlanması ve ikili düzenin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.
- 2-** 3713 sayılı kanunun 17. Maddesinde yapılan değişiklikle koşullu salıvermenin belli suçlar kapsamında alınan cezalarda uygulanmamasına son verilerek infazda adaletin sağlanması amaçlanmıştır.
- 3-** 5275 sayılı kanunun 107. Maddesinde yapılan değişiklikle koşullu salıverme için cezaevinde geçmesi gereken süre azaltılarak uzun mahkumiyetin ortaya çıkardığı insan onuruna aykırı durumların ortadan kaldırılması, bununla birlikte cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda koşullu salıverme için gereken süre artırılarak cinsel şiddetle mücadele etmek amaçlanmıştır.
- 4-** Yürürlük maddesidir.
- 5-** Yürütme maddesidir.

TERÖRLE MÜCADELE KANUNU İLE
CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 5 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- 3713 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 107 nci maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarınaşağıdaki şekilde değiştirilmiş, on altıncı fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar yirmi yılını, müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar on altı yılını, diğer süreli hapis cezalarına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının üçte ikisini infaz kurumunda çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabilirler.

(3) Koşullu salıverilme için infaz kurumunda geçirilmesi gereken süre;

a) Birden fazla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına veya ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde yirmi dört,

b) Birden fazla müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde yirmi,

c) Bir ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla yirmi dört,

d) Bir müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla yirmi,

e) Birden fazla süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla on sekiz,

yıldır.

(4) Suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmek ya da örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçtan dolayı mahkûmiyet hâlinde; ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar yirmi dört yılını, müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar yirmi yılını, süreli hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının beşte ikisini infaz kurumunda çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabilirler. Ancak, bu süreler;

a) Birden fazla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına veya ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde yirmi altı,

b) Birden fazla müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde yirmi iki,

c) Bir ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla yirmi altı,

d) Bir müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla yirmi iki,

e) Birden fazla süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla yirmi bir, yıldır.

(5) Koşullu salıverilme süresinin hesaplanmasında, hükümlünün on sekiz yaşını dolduruncaya kadar infaz kurumunda geçirdiği bir gün, iki gün olarak; elli beş yaşını doldurmuş olması halinde infaz kurumunda geçirdiği bir gün, iki gün olarak; altmış beş yaşını doldurmuş olması halinde infaz kurumunda geçirdiği bir gün, üç gün olarak; yetmiş beş yaşını doldurmuş olması halinde infaz kurumunda geçirdiği bir gün, dört gün olarak; seksen beş yaşını doldurmuş olması halinde infaz kurumunda geçirdiği bir gün, beş gün olarak dikkate alınır.”

“(17) 5237 sayılı Kanunun İkinci Kitap, İkinci Kısım “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar” başlıklı Altıncı Bölüm altında yer alan suçlardan birinin işlenmesi hâlinde koşullu salıverilme için infaz kurumunda geçirilmesi gereken süre yarı oranında artırılarak uygulanır.”

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.